

eerste. En wel omdat zij de zuster was van Erpenius, wiens familie-wapen op het derde raam voorkomt. Waar de broer zo duidelijk werd geëerd, kon in het geheel van voorstellingen in huize Daetselaer een bescheiden monument voor deze verdienstelijke zuster van een verdienstelijke broer niet ontbreken. Voor Elsje was, zó gezien, hiér, op dit drieluik, geen plaats. De De Groots hebben haar moed en trouw overigens hoog gewaardeerd. Het nageslacht echter heeft slechts twee van de drie vrouwen om De Groot onthouden. Van Maria van Reigersberch weet, zeldzaam genoeg, de Nederlander (en vooral Nederlandse) nog: 'Eén vrouw is duizend mannen t'erg'. Inderdaad, van Vondel. Zo ook kan professor Van Vollenhoven op algemene instemming rekenen met zijn uitspraak: 'Elsje, voor wie geen krans groot genoeg kan zijn'¹¹). Het raam in Gorcum brengt m.i. de balans in evenwicht door de vrouw van Daetselaer voor het voetlicht te halen, die daar, in dat achterhuis, geconfronteerd met een uit zijn kist opduikende De Groot, zich manhaft heeft gedragen.

Intussen, zoals Maria, had ook Elsje haar voorgangster. Ik ben haar onlangs tegengekomen. Zoals overigens Tanusia Maria's roem niet minder maakt, wordt die van Elsje niet verkleind door dat anoniem gebleven Amsterdamse "susterken", over wie ik hier bericht. Na de Oude geschiedenis nu de Vaderlandse!

In 1572 vluchtte Masius, de laatste prior van Steyn, uit Gouda, waarheen zijn klooster na de brand van 1549 was overgebracht, naar Amsterdam. Zijn dagboek bevat het verhaal van wat hij daar (en na 1578, toen Amsterdam ook Geus werd, in Montfoort) heeft beleefd, gezien en gehoord. Belast met de zielzorg van de Nieuwe Nonnen van het convent Ter Lely in het Agnietenconvent, bij wie hij was ingetrokken, ontging hem weinig - zijn journaal is een rijke bron¹²).

Over 1573 verhaalt hij, hoe Haarlem door de Spanjaarden op de Geuzen was veroverd en hoe contingenten burgers nu werden gedwongen om voor hen vóór het door de Geuzen bezette Alkmaar te gaan 'puneren' (= peunieren, pioneren, schans- en graafwerk verrichten). Zij moesten daar op levensgevaar rekenen. 'Werden hierom veel gehuyert die der rijken haer plaets bewaeren souden, ende viel het loon voer dese gesubstitueerde heel verscheyden, vermeerende hoe langer hoe swaerder' (I, p. 305). Sommige poorters 'vielen over den stadtmuyer om tpeunieren te ontloepen'. Waarop de Geuzen, die rond Haarlem bleven opereren, poogden deze men-